

**USTAWA**  
**z dnia 24 lutego 1990 r.**

**o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym**  
**i ochronie interesów konsumentów**

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 1999 r. Nr 52, poz. 547, z 2000 r. Nr 31, poz. 381, Nr 60, poz. 704.

W celu zapewnienia rozwoju konkurencji, ochrony przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych oraz ochrony interesów konsumentów stanowi się, co następuje:

**Rozdział 1**  
**Przepisy ogólne**

**Art. 1.**

Ustawa określa warunki rozwoju konkurencji, reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom monopolistycznym oraz naruszeniom interesów konsumenta przez przedsiębiorców oraz ich związki, jeżeli wywołują lub mogą wywołać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także określa organy właściwe w tych sprawach.

**Art. 2.**

Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) przedsiębiorcach - rozumie się przez to osoby fizyczne i prawne, a także jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, prowadzące działalność gospodarczą albo organizujące lub świadczące usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej (Dz.U. Nr 41, poz. 324, z 1990 r. Nr 26, poz. 149, z 1991 r. Nr 31, poz. 128, Nr 41, poz. 179, Nr 73, poz. 321, Nr 105, poz. 452, Nr 106, poz. 457 i Nr 107, poz. 460, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, Nr 47, poz. 212 i Nr 134, poz. 646, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 60, poz. 310, Nr 85, poz. 426, Nr 90, poz. 446, Nr 141, poz. 700 i Nr 147, poz. 713, z 1996 r. Nr 41, poz. 177 i Nr 45, poz. 199, z 1997 r. Nr 9, poz. 44, Nr 23, poz. 117, Nr 43, poz. 272, Nr 54, poz. 348, Nr 60, poz. 369, Nr 75, poz. 471, Nr 88, poz. 554, Nr 96, poz. 591, Nr 98, poz. 602, Nr 106, poz. 677, Nr 113, poz. 733, Nr 114, poz. 740, Nr 121, poz. 769 i poz. 770, Nr 124, poz. 783, Nr 133, poz. 884 i Nr 157, poz. 1026 oraz z 1999 r. Nr 40, poz. 401 i Nr 41, poz. 412),
- 2) związkach - rozumie się przez to izby, zrzeszenia i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
- 3) porozumieniach - rozumie się przez to sprzeczne z niniejszą ustawą:

- a) umowy zawierane między przedsiębiorcami, między związkami tych przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
  - b) podjęte w jakiejkolwiek formie uzgodnienia dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związków,
  - c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców,
- 4) cenach - rozumie się przez to również opłaty o charakterze cen, marże handlowe, prowizje i narzuty do cen,
  - 5) towarach - rozumie się przez to rzeczy, wszelkie formy energii, usługi, obiekty i roboty budowlane, papiery wartościowe oraz inne prawa majątkowe,
  - 6) pozycji monopolistycznej - rozumie się przez to pozycję przedsiębiorcy, polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym,
  - 7) pozycji dominującej - rozumie się przez to pozycję przedsiębiorcy, polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z istotną konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%,
  - 8) konkurentach - rozumie się przez to przedsiębiorców, którzy wprowadzają lub mogą wprowadzić albo nabywają lub mogą nabyć, w tym samym czasie i na tym samym rynku, towary takie same lub inne, jeżeli przez ich odbiorców uznane są za substytuty,
  - 9) przeciętnym wynagrodzeniu - rozumie się przez to przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, za ostatni miesiąc kwartału poprzedzającego dzień wydania decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie odrębnych przepisów,
  - 10) przychodzie - rozumie się przez to 1/12 przychodu uzyskanego w roku podatkowym poprzedzającym dzień wydania decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych lub od osób fizycznych,
  - 11) konsumencie - rozumie się przez to każdego, kto nabywa towary i usługi do celów nie związanych z działalnością gospodarczą.

### **Art. 3.**

1. Ustawa nie narusza praw wyłącznych wynikających z przepisów dotyczących ochrony własności intelektualnej i przemysłowej, w szczególności przepisów o wynalazczości, znakach towarowych, wzorach zdobniczych, ochronie topografii układów scalonych, prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz porozumień zawieranych przez pracowników i związki zawodowe z pracodawcami, mających na celu ochronę praw pracowniczych.
2. Ustawę stosuje się do:
  - 1) umów licencyjnych i innych aktów wykonywania praw wyłącznych wymienionych w ust. 1,

- 2) umów dotyczących informacji technicznych lub technologicznych nie ujawnionych do wiadomości publicznej, do których podjęto niezbędne działania w celu zachowania ich poufności,

jeżeli skutkiem tych umów jest nieuzasadnione ograniczenie swobody działalności gospodarczej stron oraz istotne ograniczenie konkurencji na rynku.

## **Rozdział 2**

### **Praktyki monopolistyczne**

#### **Art. 4.**

Praktykami monopolistycznymi są porozumienia polegające w szczególności na:

- 1) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen oraz zasad ich kształtowania między konkurentami w stosunkach z osobami trzecimi,
- 2) podziale rynku według kryteriów terytorialnych, asortymentowych lub podmiotowych,
- 3) ustaleniu lub ograniczeniu wielkości produkcji, sprzedaży lub skupu towarów,
- 4) ograniczeniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nie objętych porozumieniem,
- 5) ustaleniu przez konkurentów lub ich związki warunków umów zawieranych z osobami trzecimi.

#### **Art. 5.**

1. Za praktyki monopolistyczne uznaje się także nadużywanie pozycji dominującej na rynku, a w szczególności:
  - 1) przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji,
  - 2) podział rynku według kryteriów terytorialnych, asortymentowych lub podmiotowych,
  - 3) sprzedaż towarów w sposób powodujący uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub innych podmiotów,
  - 4) odmowę sprzedaży lub skupu towarów, dyskryminującą niektórych przedsiębiorców przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia lub zbytu,
  - 5) nieuczciwe oddziaływanie na kształtowanie cen, w tym cen odsprzedaży, oraz sprzedaż poniżej kosztów w celu eliminacji konkurentów,
  - 6) narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści,
  - 7) uzależnianie zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia nie związanego z przedmiotem umowy, którego nie przyjąłaby lub nie spełniłaby, mając zapewnioną możliwość wyboru,
  - 8) stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.
2. Nie uznaje się za praktyki monopolistyczne udzielanie przez spółdzielnię swoim członkom w obrotach z nimi bonifikat, ulg i innych korzyści ekonomicznych.

**Art. 6.**

Zakazuje się stosowania praktyk określonych w art. 4 i 5, chyba że są one niezbędne ze względów techniczno-organizacyjnych lub ekonomicznych do prowadzenia działalności gospodarczej i nie powodują istotnego ograniczenia konkurencji; ciężar udokumentowania tych okoliczności spoczywa na podmiocie, który się na nie powołuje.

**Art. 7.**

1. Przedsiębiorcom zajmującym pozycję monopolistyczną zakazuje się również:
  - 1) ograniczania, mimo posiadanych możliwości, produkcji, sprzedaży lub skupu towarów, w szczególności prowadzącego do podwyższania cen sprzedaży lub obniżania cen skupu,
  - 2) wstrzymywania sprzedaży towarów prowadzącego do podwyższania cen,
  - 3) pobierania nadmiernie wygórowanych cen.
2. Zakazy określone w ust. 1 dotyczą również przedsiębiorców zajmujących pozycję dominującą, o ile ich udział w rynku i stosowane przez nich praktyki wywołują skutki podobne do skutków zachowań przedsiębiorców o pozycji monopolistycznej.

**Art. 8.**

1. W razie stwierdzenia praktyk monopolistycznych wymienionych w art. 4, art. 5 i art. 7, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaje decyzję nakazującą zaniechanie tych praktyk oraz może określić warunki tego zaniechania.
2. Umowy zawarte z naruszeniem art. 4, art. 5 oraz art. 7 są w całości lub w odpowiedniej części nieważne.
3. Jeżeli wskutek stosowania praktyk monopolistycznych, o których mowa w ust. 1, nastąpiło podwyższenie cen, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wydać decyzję o obniżeniu cen oraz określić w niej czas obowiązywania ceny i warunki jej zmiany przez przedsiębiorcę w tym czasie. W decyzji za dotychczasowy okres stosowania ceny podwyższonej Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może określić również kwotę nienależną albo kwotę nienależną i kwotę dodatkową; przepisy art. 20 ustawy z dnia 26 lutego 1982 r. o cenach (Dz.U. z 1988 r. Nr 27, poz. 195, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1993 r. Nr 11, poz. 50, z 1994 r. Nr 111, poz. 536, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 54, poz. 348 i Nr 160, poz. 1085 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) stosuje się odpowiednio.

**Art. 9.**

1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wydać decyzję zakazującą wykonywania porozumienia, które:
  - 1) wprowadza specjalizację asortymentową produkcji lub sprzedaży towarów albo
  - 2) przewiduje wspólną sprzedaż lub wspólne zakupy towarów,jeżeli porozumienie takie godzi w interes innych przedsiębiorców lub konsumentów.

2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyda decyzję zakazującą wykonywania porozumienia określonego w ust. 1, jeżeli prowadzi ono do istotnego ograniczenia konkurencji lub warunków do jej powstania na danym rynku lub narusza interes konsumenta, a nie przynosi korzyści gospodarczych polegających w szczególności na:
  - 1) znacznym obniżeniu kosztów produkcji lub sprzedaży albo
  - 2) poprawie jakości towarów.

#### **Art. 10.**

1. Od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów służy odwołanie do Sądu Wojewódzkiego w Warszawie - sądu antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.
2. Postępowanie w sprawach odwołań od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów toczy się według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach gospodarczych.
3. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może nadać decyzji rygor natychmiastowej wykonalności.
4. Do postanowień Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, od których służy zażalenie, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 i 2, z tym że zażalenie wnosi się w terminie 7 dni.

### **Rozdział 3**

#### **Oddziaływanie na kształtowanie struktur przedsiębiorców**

#### **Art. 11.**

1. Zamiar łączenia przedsiębiorców, w wypadkach określonych w ust. 2 i 3, podlega zgłoszeniu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dokonania czynności, z którą ustawa wiąże ten obowiązek.
2. Wynikający z ust. 1 obowiązek zgłoszenia zamiaru łączenia dotyczy:
  - 1) połączenia przedsiębiorców, których łączna wartość rocznej sprzedaży towarów - w roku kalendarzowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru łączenia - przekracza 25 milionów EURO,
  - 2) nabycia lub przejęcia w posiadanie przez przedsiębiorcę, jednorazowo lub wielokrotnie w ciągu 12 kolejnych miesięcy, zorganizowanej części mienia innego przedsiębiorcy, jeżeli łączna wartość tego mienia przekracza 5 milionów EURO,
  - 3) objęcia lub nabycia akcji albo udziałów innego przedsiębiorcy, powodującego osiągnięcie lub przekroczenie 25%, 33% lub 50% głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników, jeżeli łączna wartość rocznej sprzedaży towarów obu podmiotów - w roku kalendarzowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru - przekracza 25 milionów EURO,
  - 3a) objęcia akcji lub udziałów nowo tworzonego przedsiębiorcy, powodującego osiągnięcie lub przekroczenie 25% głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników, jeżeli łączna wartość rocznej sprzedaży towarów

- podmiotów obejmujących te akcje lub udziały - w roku kalendarzowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru - przekracza 25 milionów EURO,
- 4) objęcia lub nabycia przez instytucje finansowe, dla których obrót papierami wartościowymi jest przedmiotem działalności gospodarczej, akcji lub udziałów innego przedsiębiorcy, powodującego osiągnięcie lub przekroczenie 25%, 33% lub 50% głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników, jeżeli łączna wartość rocznej sprzedaży towarów podmiotu nabywanego - w roku kalendarzowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru - przekracza 25 milionów EURO, chyba że objęcie albo nabycie akcji lub udziałów dokonane zostało z zamiarem zbycia ich przed upływem 1 roku i z równoczesnym niewykonywaniem do tego czasu praw wynikających z posiadania akcji lub udziałów, poza prawem do dywidendy oraz prawem zbycia akcji lub udziałów,
  - 5) objęcia przez tę samą osobę funkcji dyrektora, wicedyrektora, członka zarządu, członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej albo głównego księgowego u konkurujących ze sobą przedsiębiorców, jeżeli łączna wartość rocznej sprzedaży towarów - w roku kalendarzowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru - przekracza 25 milionów EURO,
  - 6) przejścia w inny sposób, bezpośrednio lub pośrednio, kontroli nad innym przedsiębiorcą, jeżeli łączna wartość rocznej sprzedaży towarów - w roku kalendarzowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru - przekracza 25 milionów EURO.
3. Obowiązek zgłoszenia zamiaru łączenia banków, w zakresie określonym w ust. 2, dotyczy banków, jeżeli łączna wartość ich funduszy własnych przekracza 50 milionów EURO na koniec roku kalendarzowego poprzedzającego rok zgłoszenia zamiaru łączenia.
4. Łączna wartość rocznej sprzedaży towarów, o której mowa w ust. 2, obejmuje zarówno sprzedaż dokonywaną przez podmioty dominujące, jak i zależne w rozumieniu art. 4 pkt 16 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (Dz.U. Nr 118, poz. 754 i Nr 141, poz. 945 oraz z 1998 r. Nr 107, poz. 669 i Nr 113, poz. 715).
5. Wartość EURO, wymieniona w ust. 2 i 3, podlega przeliczeniu na złote według kursu kupna walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski:
- 1) z ostatniego dnia roku kalendarzowego poprzedzającego rok zgłoszenia zamiaru, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 i 3-6 oraz w ust. 3,
  - 2) z dnia poprzedzającego zgłoszenie zamiaru nabycia mienia, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.
7. Zgłoszenia zamiaru łączenia przedsiębiorców dokonują organy przedsiębiorców, o których mowa w art. 11e. **ust. 6 w art. 11 skreślony**
8. Zgłoszenie zamiaru łączenia powinno zawierać informacje dotyczące wpływu łączenia na zmianę pozycji przedsiębiorców i jego skutków dla konkurencji, a zwłaszcza:
- 1) rodzaj, przyczynę i zakres łączenia przedsiębiorców,
  - 2) dane charakteryzujące przedsiębiorców uczestniczących w łączeniu, ich związki z innymi przedsiębiorcami oraz zakres i obszar ich działania,
  - 3) udział przedsiębiorców w poszczególnych rynkach.

**Art. 11a.**

1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może:
  - 1) zwrócić w terminie 14 dni zgłoszenie zamiaru łączenia, jeżeli nie spełnia ono warunków określonych w art. 11 ust. 8 oraz warunków, jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru łączenia przedsiębiorców,
  - 2) wezwać zgłaszającego zamiar łączenia do usunięcia wskazanych braków w zgłoszeniu lub uzupełnienia niezbędnych informacji, z pouczeniem, że bezskuteczny upływ wyznaczonego terminu może spowodować nałożenie kary pieniężnej w myśl art. 16 ust. 2 pkt 1.
2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może również przedstawić przedsiębiorcom - przed wydaniem decyzji zakazującej łączenia - warunki, na jakich łączenie może nastąpić, wyznaczając termin na ustosunkowanie się do zgłoszonej propozycji; brak odpowiedzi w terminie lub negatywne ustosunkowanie się do przedstawionych warunków skutkuje wydaniem zawiadomienia lub decyzji, o których mowa w ust. 3 i 4.
3. W wypadku braku zastrzeżeń co do zamiaru łączenia, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące, zawiadamia o tym zgłaszającego zamiar.
4. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące, może wydać decyzję:
  - 1) zakazującą łączenia przedsiębiorców, jeżeli w jego wyniku przedsiębiorcy ci uzyskaliby lub umocnili pozycję dominującą na rynku,
  - 2) zakazującą objęcia przez tę samą osobę funkcji wymienionych w art. 11 ust. 2 pkt 5, jeżeli w wyniku tego nastąpiłoby istotne osłabienie konkurencji; domniemywa się, że istotne osłabienie konkurencji ma miejsce, jeżeli łączny udział tych przedsiębiorców w rynku przekracza 10%.
5. W wypadku zamiaru:
  - 1) łączenia banków,
  - 2) objęcia lub nabycia akcji dopuszczonych do publicznego obrotu  
- Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie, zawiadamia o braku zastrzeżeń zgłaszającego zamiar bądź wydaje decyzję zakazującą łączenia.
6. Do terminów określonych w ust. 3-5 nie wlicza się okresów oczekiwania na dokonanie zgłoszenia przez pozostałych uczestników łączenia, a także okresów oczekiwania na usunięcie braków, uzupełnienie informacji lub ustosunkowanie się do zgłoszonych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 2.

**Art. 11b.**

Sąd rejestrowy, działając na podstawie odrębnych przepisów, dokona wpisu w rejestrze, jeżeli:

- 1) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zawiadomi wnioskodawcę o braku zastrzeżeń co do zamiaru łączenia, o którym mowa w art. 11a ust. 3 i 5,

- 2) przedsiębiorca wykaże, że zamiar łączenia przedsiębiorców nie podlega obowiązkowi zgłoszenia.

#### **Art. 11d.**

**art. 11c skreślony**

Przedsiębiorcy, których zamiar łączenia podlega zgłoszeniu, do czasu otrzymania zawiadomienia Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o braku zastrzeżeń co do zamiaru łączenia lub upływu terminu na wydanie decyzji zakazującej łączenia, są obowiązani wstrzymać się z podejmowaniem czynności, które powodują lub mogą powodować uzyskanie bądź umocnienie pozycji dominującej na rynku przez łączące się podmioty albo przez jednego z nich, chociażby czynności te nie stanowiły praktyk monopolistycznych w rozumieniu przepisów ustawy.

#### **Art. 11e.**

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, jakim powinno odpowiadać zgłoszenie zamiaru łączenia przedsiębiorców, oraz organy podmiotów zobowiązanych do dokonania zgłoszenia zamiaru.

#### **Art. 12.**

1. Przedsiębiorstwa państwowe i spółdzielnie oraz spółki prawa handlowego posiadające pozycję dominującą na rynku mogą ulec podziałowi lub rozwiązaniu, jeżeli trwale ograniczają konkurencję lub warunki jej powstawania.
2. W razie stwierdzenia, że przedsiębiorcy spełniają warunki, o których mowa w ust. 1, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wydać decyzję nakazującą podział przedsiębiorstwa lub spółdzielni albo rozwiązanie spółki, określając warunki i termin tego podziału lub rozwiązania. Przed wydaniem decyzji nakazującej podział przedsiębiorstwa państwowego lub rozwiązanie jednoosobowej spółki Skarbu Państwa Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zasięga opinii organu założycielskiego lub organu reprezentującego Skarb Państwa.
3. Wykonanie decyzji należy do organów przedsiębiorstwa państwowego lub do organów spółdzielni albo władz spółki i następuje z zastosowaniem odpowiednio przepisów określających tryb podziału lub rozwiązania danego podmiotu; dokonanie podziału nie wymaga zgody lub opinii przewidzianych w tych przepisach. Przedsiębiorstwa państwowe, powstające w wyniku podziału, tworzy organ założycielski.
4. W razie stwierdzenia, że przedsiębiorca posiada pozycję dominującą na rynku, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wydać decyzję nakazującą ograniczenie jego działalności gospodarczej, określając warunki i termin tego ograniczenia.
5. Przepis ust. 1 nie wyłącza możliwości podziału i rozwiązania przedsiębiorców, uregulowanych w odrębnych ustawach.

**Art. 13.**

Przepisy art. 10 stosuje się odpowiednio do decyzji i postanowień wydanych w sprawach łączenia, podziału i rozwiązania przedsiębiorców oraz ograniczenia ich działalności gospodarczej.

**Rozdział 4****Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy****Art. 14.**

1. W decyzjach wydanych na podstawie art. 8 ust. 1 i 3 oraz art. 9 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może ustalić karę pieniężną, płatną do budżetu państwa. Kary tej nie stosuje się w wypadku, gdy Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał decyzję ustalającą wysokość kwoty należnej i kwoty dodatkowej, o których mowa w art. 8 ust. 3.
2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, można ustalić w wysokości do 100% przychodu, w rozumieniu art. 2 pkt 10, ukaranego przedsiębiorcy.
3. Kara pieniężna, o której mowa w ust. 1, jest płatna z dochodu po opodatkowaniu lub z innej formy nadwyżki przychodów nad wydatkami, zmniejszonej o podatki.
4. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do związków. W wypadku gdy związek nie osiąga przychodu, karę pieniężną Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może ustalić do wysokości pięćdziesięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

**Art. 15.**

1. W wypadku gdy przedsiębiorca nie wykonuje decyzji, o których mowa w art. 8 ust. 1 i 3, art. 9 oraz w art. 11a ust. 4 i 5, lub wyroków sądów zmieniających taką decyzję, jest obowiązany wpłacić za każdy rozpoczęty miesiąc niewykonania w terminie decyzji lub wyroku sądu karę pieniężną w wysokości 1% przychodu. Decyzję w tej sprawie wydaje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, z tym że nie może być ona wydana, jeżeli od daty wydania decyzji, o których mowa w zdaniu poprzednim, upłynęły trzy lata.
2. W przypadku niewykonania decyzji, o których mowa w art. 12 ust. 2 i 4, lub wyroku sądu zmieniającego te decyzje, kara wynosi od 1 do 10%; przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.
3. Kary, o których mowa w ust. 1 i 2, podlegają wpłacie do budżetu państwa.
4. Przepisy art. 10 i art. 14 ust. 3 stosuje się odpowiednio.
5. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do związków. W wypadku gdy związek nie osiąga przychodu, karę pieniężną za każdy rozpoczęty miesiąc niewykonania w terminie decyzji lub wyroku sądu Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustala do wysokości pięćdziesięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

**Art. 15a.**

1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną do wysokości:
  - 1) 1% przychodu za każdy rozpoczęty miesiąc niewykonania obowiązku zgłoszenia, o którym mowa w art. 11, z zastrzeżeniem pkt 3 i 4,
  - 2) 15% przychodu z tytułu wykonania czynności, o których mowa w art. 11d,
  - 3) 15% przychodu, jeżeli po objęciu lub nabyciu akcji bądź udziałów wykonuje prawa wynikające z tych akcji lub udziałów z naruszeniem art. 11 ust. 2 pkt 4,
  - 4) 1% przychodu za każdy rozpoczęty miesiąc posiadania akcji lub udziałów po upływie roku, o którym mowa w art. 11 ust. 2 pkt 4, chyba że wykaze, iż przy zachowaniu należytej staranności nie mógł wcześniej ich zbyć z powodu okoliczności, za które odpowiedzialności nie ponosi.
2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może w drodze decyzji nałożyć na osobę nie wykonującą obowiązku zgłoszenia, o którym mowa w art. 11 ust. 2 pkt 5, karę pieniężną w wysokości do pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia za każdy rozpoczęty miesiąc niewykonania tego obowiązku.
3. Przepisy art. 10, art. 14 ust. 3 i art. 15 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

**Art. 16.**

1. W razie gdy osoba kierująca przedsiębiorcą lub związkiem nie wykonuje decyzji wydanych na podstawie niniejszej ustawy i wyroków sądów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może wydać decyzję nakładającą na nią karę pieniężną do wysokości dziesięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.
2. Karze pieniężnej, o której mowa w ust. 1, może podlegać:
  - 1) osoba kierująca przedsiębiorcą lub związkiem za nieudzielenie danych i informacji na żądanie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów bądź jeżeli dane te i informacje są nierzetelne,
  - 2) osoba działająca w imieniu osób prawnych lub spółek i innych jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej podejmujących działania zmierzające do łączenia przedsiębiorców, jeżeli nie zgłosi zamiaru, o którym mowa w art. 11, bądź zgłoszenie zamiaru zawiera dane i informacje nierzetelne.
3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli funkcję kierownika przedsiębiorcy pełni osoba prowadząca działalność gospodarczą we własnym imieniu.
4. Przepisy art. 10 i art. 15 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

**Rozdział 5****Organ antymonopolowy i ochrony konsumenta****Art. 17.**

1. Zadania z zakresu przeciwdziałania praktykom monopolistycznym, rozwoju konkurencji i ochrony interesów konsumentów realizuje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej "Prezesem".
2. Prezes jest centralnym organem administracji rządowej.

- 2a. Prezesa powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów.
- 2b. Prezes Rady Ministrów sprawuje nadzór nad działalnością Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
3. Wiceprezesów Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów powołuje i odwołuje, na wniosek Prezesa, Prezes Rady Ministrów.
4. Prezes wykonuje zadania, o których mowa w ust. 1, przy pomocy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
5. Prezesowi podlega Inspekcja Handlowa.
6. Organizację Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów.

**dodany pkt 5a w ust. 1 w art. 19 wchodzi w życie 1.01.2001 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 704)**

#### **Art. 18.**

1. W skład Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wchodzi centrala w Warszawie oraz delegatury w Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Wrocławiu i w Warszawie.
- 1a. Prezes Rady Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, w³aciciwoœæ miejscow¹ i rzeczow¹ delegatur Urzêdu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
2. Delegaturami Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kierują dyrektorzy, powoływani i odwoływani przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.
3. Wicedyrektorów delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów powołuje i odwołuje, na wniosek dyrektorów tych delegatur, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

#### **Art. 19.**

1. Do zakresu działania Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów należy:
    - 1) sprawowanie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym,
    - 2) badanie kształtowania się cen w warunkach ograniczenia konkurencji,
    - 3) wydawanie, w wypadkach przewidzianych ustawą, decyzji w sprawach przeciwdziałania praktykom monopolistycznym, kształtowania struktur organizacyjnych przedsiębiorców oraz decyzji określających odpowiedzialność podmiotów za stosowanie tych praktyk,
  - 3a) występowanie do przedsiębiorców i związków przedsiębiorców w sprawach ochrony praw i interesów konsumentów,
  - 3b) podejmowanie czynności wynikających z przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
  - 4) prowadzenie rejestru przedsiębiorców, których udział w rynku krajowym przekracza 80%,
  - 5) prowadzenie badań stanu koncentracji gospodarki oraz przedstawienie zainteresowanym podmiotom wniosków w sprawie działań zmierzających do zrównoważenia rynku,
- <5a) nadzorowanie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom,>**

- 6) opracowywanie lub opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących praktyk monopolistycznych, rozwoju konkurencji lub warunków jej powstania, a także ochrony interesów konsumentów,
  - 7) przygotowywanie rządowych projektów polityki rozwoju konkurencji,
  - 7a) przygotowywanie rządowych projektów polityki konsumenckiej,
  - 7b) składanie wniosków w sprawie zmian przepisów w zakresie ochrony praw konsumentów,
  - 7c) zlecanie wyspecjalizowanym jednostkom i odpowiednim organom kontroli państwowej dokonywania badań przestrzegania praw konsumentów,
  - 7d) współpraca z organami samorządu terytorialnego oraz z krajowymi i zagranicznymi organizacjami społecznymi i innymi instytucjami, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów,
  - 7e) udzielanie pomocy organom samorządu województwa i powiatu oraz organizacjom, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów, w zakresie wynikającym z rządowej polityki konsumenckiej,
  - 7f) inicjowanie konsumenckich badań towarów i usług,
  - 7g) opracowywanie i wydawanie publikacji oraz programów edukacyjnych popularyzujących prawa konsumentów,
  - 8) wykonywanie innych zadań przewidzianych w niniejszej ustawie lub ustawach odrębnych.
2. Decyzje, o których mowa w ust. 1 pkt 3, podpisuje Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub osoba przez niego upoważniona.

#### **Art. 19a.**

1. Każdy przedsiębiorca i związek przedsiębiorców, posiadający dokumenty, dane i informacje niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy toczącej się przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jest obowiązany do ich udostępnienia lub przekazania Urzędowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów na jego żądanie.
2. Wynikaj<sup>1</sup>cy z ust. 1 obowi<sup>1</sup>zek odnosi się również do spraw określonych w art. 19 ust. 1 pkt 2, 3a, 3b, 4 i 5.
3. Do wiadomości uzyskanych na podstawie ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio art. 20 ust. 4.

#### **Art. 20.**

1. Przedsiębiorcy oraz ich związki są obowiązane na żądanie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadzającego kontrolę zapewnić mu warunki do jej wykonania.
2. Przedmiotem kontroli, o której mowa w art. 19 ust. 1 pkt 1, jest ustalenie, czy kontrolowany przedsiębiorca przestrzega przepisów o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym, a w razie naruszenia tych przepisów i wydania decyzji lub wyroków - czy decyzje te i wyroki zostały wykonane.
3. Upoważnieni do przeprowadzania kontroli pracownicy Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów mają prawo:
  - 1) wstępu do wszystkich pomieszczeń kontrolowanego przedsiębiorcy,

- 2) wglądu do dokumentów kontrolowanego przedsiębiorcy oraz żądania odpisów i wyciągów z tych dokumentów,
  - 3) żądania wyjaśnień, także pisemnych, od pracowników kontrolowanego przedsiębiorcy,
  - 4) zbierania danych i informacji dotyczących działalności przedsiębiorcy kontrolowanego również w innych jednostkach organizacyjnych bez potrzeby uzyskiwania dodatkowego upoważnienia,
  - 5) udziału w posiedzeniach organów kolegialnych przedsiębiorcy kontrolowanego,
  - 6) zabezpieczenia dokumentów i innych dowodów,
  - 7) korzystania z opinii biegłych i rzeczoznawców.
4. Wiadomości uzyskane w toku czynności kontrolnych przez pracowników Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i osoby upoważnione przez ten organ objęte są tajemnicą służbową.
5. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym.

#### **Art. 20a.**

1. Wiadomości uzyskane w toku czynności służbowej przez pracowników Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i osoby upoważnione przez ten organ objęte są tajemnicą przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli przedsiębiorca lub związek podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności.
2. Wiadomości, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wykorzystane na potrzeby innych postępowań, prowadzonych na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Przepis ust. 2 nie dotyczy postępowań karnych prowadzonych przez organy prokuratury lub sądy, z wyłączeniem postępowań z oskarżenia prywatnego.

#### **Art. 21.**

1. Postępowanie administracyjne w wypadkach przewidzianych w niniejszej ustawie wszczyna się z urzędu lub na wniosek uprawnionego. Nie wszczyna się postępowania, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano stosowania praktyki monopolistycznej, upłynął rok, a w przypadku niewykonania obowiązku zgłoszenia zamiaru łączenia przedsiębiorców - pięć lat. Odmowa wszczęcia postępowania następuje w drodze decyzji.
2. Uprawnionymi do żądania wszczęcia postępowania są:
  - 1) przedsiębiorcy, których interes został lub może być naruszony przez praktykę monopolistyczną, oraz związki takich przedsiębiorców,
  - 2) organy kontroli państwowej i społecznej,
  - 3) organizacje społeczne, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów,
  - 4) organy jednostek samorządu terytorialnego,

- 5) powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów.
3. Żądanie wszczęcia postępowania wnosi się na piśmie wraz z uzasadnieniem.
  4. Nie wszczyna się postępowania administracyjnego, jeżeli z zawartych w żądaniu (wniosku) oraz posiadanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów informacji wynika, iż nie zostały naruszone przepisy art. 4, art. 5, art. 7, art. 9, art. 11a ust. 4 i 5 oraz art. 12 ust. 2 i 4. W tym wypadku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów informuje na piśmie występującego z żądaniem (wnioskiem) o niewszczygnięciu postępowania administracyjnego, podając uzasadnienie. Postępowanie jednak wszczyna się, jeżeli w terminie dwutygodniowym uprawniony lub zobowiązany żądanie (wniosek) podtrzyma.

#### **Art. 21a.**

1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na wniosek strony lub z urzędu może w niezbędnym zakresie ograniczyć pozostałym stronom prawo wglądu w materiał dowodowy załączony przez strony do akt sprawy, jeżeli udostępnienie tego materiału groziłoby ujawnieniem istotnych tajemnic przedsiębiorstwa.
2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może w drodze postanowienia zobowiązać wnioskodawcę lub stronę, która wniosła o podjęcie czynności połączonej z kosztami, o złożenie zaliczki na poczet kosztów postępowania, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia lub niewykonania tej czynności dowodowej.
3. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowieniem rozstrzyga o kosztach postępowania.
4. W postępowaniu przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów stosuje się odpowiednio art. 98-110 i art. 235-315 Kodeksu postępowania cywilnego.

#### **Art. 21b.**

Od postanowień wydanych na podstawie art. 21a ust. 1 i 3 służy zażalenie. Przepis art. 10 stosuje się odpowiednio.

### **Rozdział 5a**

#### **Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów**

#### **Art. 21c.**

1. Zadania samorządu powiatowego w zakresie ochrony praw konsumenta wykonuje powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów, zwany dalej "rzecznikiem konsumentów".
2. Powiaty mogą, w drodze porozumienia, utworzyć jedno wspólne stanowisko rzecznika konsumentów.

#### **Art. 21d.**

1. Rzecznika konsumentów powołuje i odwołuje rada powiatu (rada miasta na prawach powiatu).

2. Rzecznika konsumentów powołuje się spośród osób z wyższym wykształceniem i co najmniej pięcioletnią praktyką zawodową.

#### **Art. 21e.**

1. Do zadań rzecznika konsumentów w szczególności należą:
  - 1) zapewnienie konsumentom bezpłatnego poradnictwa i informacji prawnej w zakresie ochrony ich interesów,
  - 2) wytaczanie powództw na rzecz konsumentów oraz wstępowanie, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów,
  - 3) składanie wniosków w sprawie stanowienia i zmiany przepisów prawa miejscowego w zakresie ochrony interesów konsumentów,
  - 4) współdziałanie z właściwymi terytorialnie delegaturami Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz organizacjami, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów.
2. Rzecznik konsumentów może udzielać obywatelom także w innych formach pomocy prawnej w zakresie ochrony praw konsumentów.

#### **Art. 21f.**

Zarząd powiatu na wniosek rzecznika konsumentów, może zlecać prowadzenie bezpłatnego poradnictwa konsumenckiego działającym na obszarze powiatu organizacjom, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów.

### **Rozdział 6**

#### **Przepisy szczególne, przejściowe i końcowe**

#### **Art. 22.**

1. Udostępnienie przez przedsiębiorcę danych lub złożenie wyjaśnień w zagranicznym postępowaniu, opartym na zarzucie dokonania działań ograniczających konkurencję, może być objęte zakazem wydanym przez ministra właściwego do spraw gospodarki.
2. Przedsiębiorca zawiadamia ministra właściwego do spraw gospodarki o wszczętym za granicą postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, jeżeli w toku postępowania został zobowiązany do udostępnienia danych lub składania wyjaśnień.
3. Minister właściwy do spraw gospodarki wydaje zakaz, o którym mowa w ust. 1, jeżeli w toku postępowania zagranicznego mogłoby zapaść orzeczenie lub decyzja, powodujące negatywne następstwa dla gospodarki polskiej lub polskich przedsiębiorców w dziedzinie handlu zagranicznego lub działalności gospodarczej prowadzonej w całości albo w części na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, może:
  - 1) być skierowany do poszczególnych przedsiębiorców, grupy przedsiębiorców lub ich związków,

- 2) odnosić się do określonego postępowania zagranicznego lub różnych postępowań danego rodzaju,
  - 3) obejmować poszczególne dane i wyjaśnienia lub ich rodzaje.
5. Przepisy ust. 1-4 mają także zastosowanie do danych udostępnionych i wyjaśnień składanych przez przedsiębiorców polskim organom wymiaru sprawiedliwości, w ramach pomocy prawnej wykonywanej na wniosek organów państw obcych na podstawie umów międzynarodowych.

#### **Art. 23.**

W razie złożenia, w wypadkach przewidzianych w niniejszej ustawie, odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów do sądu antymonopolowego, stronie nie przysługują środki prawne wzruszenia decyzji, przewidziane w Kodeksie postępowania administracyjnego, w szczególności dotyczące wznowienia postępowania, uchylecia, zmiany oraz stwierdzenia nieważności decyzji.

#### **Art. 24.**

Ilekcrc w odrębnych przepisach jest mowa o organie antymonopolowym lub Urzędzie Antymonopolowym, rozumie się przez to Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.